

ZARZĄDZENIE NR 66 /2011
WÓJTA GMINY KOTLIN
z dnia 28 października 2011r.

**w sprawie określenia zasad i trybu zarządzania ryzykiem
w Urzędzie Gminy w Kotlinie.**

Na podstawie art.33 ust.3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz.1591 ze zmianami) w związku z art. 69 ust.1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zmianami oraz w oparciu o Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 15 poz,84) zarządzam co następuje:

§ 1.1. Realizacja zadań przez Urząd Gminy w Kotlinie wymaga spójnego, odpowiedzialnego i kompleksowego podejścia do wydarzeń, które występują w trakcie wykonywanych przez pracowników zadań i które zachodzą zarówno w bliższym i dalszym otoczeniu Urzędu, jak i wewnątrz Urzędu oraz mają wpływ na możliwość osiągania zakładanych celów.

2. Obowiązującym standardem działania Urzędu Gminy w Kotlinie jest zadanie określania prawdopodobieństwa wystąpienia danego wydarzenia /danych wydarzeń/ oraz przygotowania się do następstwa (skutku) jego /ich/ wystąpienia, ujętego w ramy organizacyjne, nazywane procedurą zarządzania ryzykiem.

3. Procedurą zarządzania ryzykiem objęte są wszystkie dziedziny działania Urzędu i wszyscy pracownicy zatrudnieni w Urzędzie realizujący wyznaczone zadania.

§ 2. Ilekroć w zarządzeniu jest mowa o:

- 1) Gminie - należy przez to rozumieć Gminę Kotlin,
- 2) Wójcie - należy przez to rozumieć Wójta Gminy Kotlin
- 3) Urzędzie - należy przez to rozumieć Urząd Gminy Kotlin
- 4) ryzyku - należy przez to rozumieć prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia mającego negatywny wpływ na wykonywanie zadań bądź osiąganie celów,
- 5) wpływie ryzyka - należy przez to rozumieć skutki dla realizowania zadań i osiągania celów spowodowane przez zdarzenie objęte ryzykiem,
- 6) istotności ryzyka - należy przez to rozumieć częstotliwość wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację,
- 7) akceptowanym poziomie ryzyka - należy przez to rozumieć ustalony w zarządzeniu poziom istotności ryzyka, przy którym nie jest wymagane podejmowanie działań przeciwdziałających ryzyku
- 8) zarządzaniu ryzykiem - należy przez to rozumieć proces identyfikacji, oceny i przeciwdziałaniu ryzyku; proces ten obejmuje także monitorowanie ryzyka i środków podejmowanych w celu jego ograniczenia
- 9) mechanizmach kontroli zarządczej - należy przez to rozumieć wszystkie działania

i procedury podejmowane lub ustanawiane w celu zwiększenia prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągnięcia celów, w tym zwłaszcza,

- a) dokumentację systemu kontroli zarządczej (procedury, instrukcje, wytyczne), dokumentowanie poszczególnych zdarzeń,
- b) zatwierdzanie operacji,
- c) podział obowiązków - zakresy czynności,
- d) nadzór,
- e) rejestrowanie istotnych odstępstw od zasad zapisanych w procesach, instrukcjach czy wytycznych,
- f) ograniczenie dostępu do zasobów materialnych, finansowych i informatycznych.

§ 3.1. Celem zarządzania ryzykiem w Urzędzie jest:

- 1) usprawnienia procesu planowania;
- 2) zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągnięcia celów;
- 3) zapewnienie odpowiednich mechanizmów kontroli zarządczej;
- 4) zapewnienie kierownictwu Urzędu wczesnej informacji o zagrożeniach dla realizacji wyznaczonych celów i zadań.

2. Zarządzanie ryzykiem odbywa się według zasad:

- 1) integracji z procesem zarządzania,
- 2) powiązania z celami i zadaniami Urzędu,
- 3) przypisania odpowiedzialności,
- 4) proporcjonalności działań przeciwdziałających ryzyku do jego istotności.

§ 4. Proces zarządzania ryzykiem obejmuje:

- 1) identyfikację i ocenę ryzyka oraz odniesienie go do akceptowanego poziomu ryzyka,
- 2) ustalenie metody przeciwdziałania ryzyka,
- 3) przeciwdziałanie ryzyku,
- 4) monitorowanie wpływu zastosowanych reakcji na ocenę wagi zdarzenia, analizę wpływu oraz raportowanie procesu,
- 5) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem i dokonywanie zmian.

§ 5.1. Identyfikacja ryzyka polega na ustaleniu ryzyka zagrażającego poszczególnym celom i zadaniom realizowanym przez Urząd.

2. Podczas identyfikacji ryzyka należy przeanalizować:

- 1) cele i zadania realizowane przez Urząd,
- 2) cele i zadania realizowane przez jednostki organizacyjne Gminy Kotlin
- 3) realizację budżetu Gminy,
- 4) zagrożenia związane z osiągnięciem celów i realizowaniem zadań Urzędu związane z realizacją celów i zadań jednostek organizacyjnych Gminy Kotlin oraz z realizacją budżetu gminy wraz z ich wewnętrznymi i zewnętrznymi przyczynami oraz możliwymi scenariuszami rozwoju zdarzeń.

3. Podczas identyfikacji stosowana jest kategoryzacja ryzyka.

4. Ustala się następujące kategorie (obszary) ryzyka:

- 1) ryzyko finansowe,
- 2) ryzyko dotyczące zasobów ludzkich,
- 3) ryzyko działalności,
- 4) ryzyko zewnętrzne.

5. Przykłady ryzyka występującego w ramach poszczególnych kategorii, przedstawia tabela stanowiąca załącznik Nr 1 do zarządzenia.

§ 6.1. Ocena ryzyka polega na określeniu wpływu i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka a następnie udzielenia jego istotności według zasad określonych w §7.

2. Określenie wpływu ryzyka polega na określeniu przewidywanej częstotliwości występowania zdarzenia objętego ryzykiem.

3. Do określenia wpływu ryzyka używana jest następująca skala ocen:

- 1) wysoki - 3 punkty,
- 2) średni - 2 punkty,
- 3) niski - 1 punkt.

4. Określenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka polega na określeniu możliwości wystąpienia danego zdarzenia narażonego na ryzyko.

5. Do określenia prawdopodobieństwa stosowana jest następująca skala ocen:

- 1) wysokie - 3 punkty
- 2) średnie - 2 punkty
- 3) niskie - 1 punkt

6. Podczas określenia wpływu i prawdopodobieństwa ziszczenia się ryzyka stosowane są zasady zawarte w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 7.1..W oparciu o dokonaną ocenę wpływu prawdopodobieństwa , wystąpienia ryzyka ustalony jest poziom istotności ryzyka wskazany w załączniku Nr 2 do zarządzenia.

2. Ustala się następujące poziomy istotności ryzyka:

- 1) ryzyko poważne to jest ryzyko, którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi 6 - 9 punktów,
- 2) ryzyko umiarkowane to jest ryzyko którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi od 3 - 5 punktów,
- 3) ryzyko nieznaczne to jest ryzyko którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi 1 - 2 punkty.

§ 8.1..Ryzykiem akceptowanym jest ryzyko nieznaczne. Ryzyko umiarkowane i poważne przekracza akceptowany poziom ryzyka.

2. Ryzyko przekraczające akceptowany poziom ryzyka wymaga ustalenia i podjęcia działań ograniczających je do poziomu akceptowanego poprzez zmniejszenie jego wpływu lub prawdopodobieństwa wystąpienia (przeciwdziałania ryzyku).

3. W przypadku ryzyka akceptowanego wskazane jest podjęcie działań ograniczających, jeżeli koszty tych działań nie przekroczą uzyskanych z tego tytułu efektów.

§ 9.1 Metodami przeciwdziałania ryzyka są:

- 1) kontrolowanie ryzyka - stosowanie mechanizmów kontroli zarządczej,
- 2) przeniesienie ryzyka - przekazanie ryzyka podmiotowi zewnętrznemu np. w drodze ubezpieczenia,
- 3) przesunięcie w czasie,
- 4) tolerowanie ryzyka.

2. W celu określenia metody przeciwdziałania ryzyku należy przeanalizować:

- 1) przyczyny (źródła) ryzyka i możliwe scenariusze rozwoju wydarzeń ,

- 2) istniejące mechanizmy kontroli stosowane w celu ograniczenia lub uniknięcia tego ryzyka,
- 3) skuteczność istniejących mechanizmów kontroli, to jest zakres w jakim przeciwdziałają ryzyka, a poprzez to ułatwiają lub utrudniają realizację ustalonych celów i zadań.

§ 10.1. Identyfikacji i oceny ryzyka oraz ustalenia metody przeciwdziałania ryzyku dokonuje się raz w roku w terminie do 31 stycznia

2. Na podstawie dokonanej identyfikacji i oceny ryzyka oraz określenia metody przeciwdziałaniu ryzyku, kierownicy referatów oraz pracownicy na samodzielnych stanowiskach pracy wypełniają " Arkusze identyfikacji, oceny i przeciwdziałaniu ryzyku" zwane dalej "arkuszami", według wzoru zamieszczonego w załączniku Nr 3 do zarządzenia.

3. Odnotowania w arkuszach wymagają wszystkie zidentyfikowane ryzyka. Natomiast dla ryzyka przekraczającego akceptowany poziom ryzyka (ryzyko poważne i umiarkowane) należy podać planowane metody ograniczenia go do akceptowanego poziomu a w przypadku ryzyka nieznacznego - ewentualną planowaną metodę jego ograniczenia.

3. Arkusze przedkładane są Sekretarzowi Gminy Kotlin w terminie wskazanym w ust.1

4. Sekretarz Gminy Kotlin w terminie do dnia 15 lutego każdego roku sporządza zbiorczy raport identyfikacji ryzyk przekraczających akceptowany poziom ryzyka(ryzyko poważne i umiarkowane) oraz planowane metody ograniczenia do akceptowanego poziomu i przedstawia go Wójtowi.

§ 11 Osoby sporządzające arkusze, o których mowa w § 10 ust.2 zapewniają stosowanie metod przeciwdziałania ryzyku ustalonych w arkuszach a w razie potrzeby przygotowują projekty stosownych aktów wewnętrznych określających mechanizmy kontroli i przedstawiają Wójtowi w celu ich akceptacji wprowadzenia do stosowania.

§ 12.1. Zidentyfikowane ryzyko oraz ustalone metody jego ograniczenia do akceptowanego poziomu są na bieżąco oceniane (monitorowane) przez:

1) kierowników referatów oraz pracowników na samodzielnych stanowiskach pracy, którzy oceniają poziom zidentyfikowanego ryzyka oraz skuteczność stosowanych metod jego ograniczenia,

2) kierownictwo Urzędu w ramach bieżącego zarządzania Urzędem , w tym w szczególności w trakcie prowadzonych spotkań i narad z pracownikami.

2. Wyniki oceny, o której mowa w ust. 1, wykorzystywane są do poprawy efektywności zarządzania ryzykiem oraz usprawnienia systemu kontroli zarządczej.

§ 13.Wykonaniem zarządzenia powierza się Sekretarzowi Gminy Kotlin

§ 14. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt

/-/ Mirosław Paterczyk

Kategorie (obszary) ryzyka

Poniższa tabela przedstawia kategorie ryzyka wraz z przykładami dotyczącymi jego możliwych źródeł (przyczyn) oraz skutków. Tabela nie określa zamkniętego katalogu ryzyka

Kategoria ryzyka	
Ryzyko finansowe	
Budżetowe	Związane z planowaniem dochodów i wydatków, dostępnością środków publicznych, dokonywaniem wydatków i pobieraniem dochodów.
Oszustwa i kradzieże	Związane ze stratą środków rzeczowych i finansowych będącą wynikiem przestępstwa lub wykroczenia
Strat majątkowych	Związane ze stratami finansowymi, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia np. ryzyko pożaru, wypadku itp.
Zamówień publicznych i zlecenia zadań publicznych	Związane z podejmowaniem decyzji oraz udzielaniem zamówień publicznych lub zlecaniem zadań publicznych innym podmiotom np. ryzyko naruszenia zasad, form, lub trybu ustawy o zamówieniach publicznych.
Odpowiedzialności finansowej	Związane z obowiązkiem zapłaty kwot pieniężnych tytułem np. odszkodowań, odsetek karnych, kosztów procesowych.
Realizacja programów współfinansowanych ze środków UE	Związane z wystąpieniem nieprawidłowości przy wykorzystaniu środków z UE
Inne związane z ryzykiem finansowym	Kategorie według specyfikacji osoby określające ryzyko
Ryzyko dotyczące zasobów ludzkich	
Personelu	Związane z liczebnością i kompetencjami pracowników, szkoleniami, wprowadzaniem nowych zadań bez zabezpieczenia etatowego
BHP	Związane ze zdrowiem pracowników i wypadkami przy pracy
Inne związane z ryzykiem zasobów ludzkich	Kategorie według specyfikacji osoby określającej ryzyka
Ryzyko działalności	
Regulacji wewnętrznych	Związane z istnieniem adekwatnością regulacji wewnętrznych
Organizacji i podejmowania decyzji	Związane ze strukturą organizacyjną, organizacją pracy oraz przekazywaniem obowiązków i uprawnień, np. ryzyko nieprecyzyjne określonych obowiązków, ryzyko braku formalnie powierzonych obowiązków, ryzyko nieodpowiedniej struktury organizacyjnej..
Kontroli zarządczej	Związane z funkcjonowaniem systemu kontroli zarządczej np. ryzyko niedostatecznej kontroli, ryzyko nieskutecznych mechanizmów kontroli
Informacji	Związane z jakością informacji, na podstawie których podejmowane są decyzje, np .ryzyko braku komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.
Wizerunku	Związane z wizerunkiem Urzędu np. ryzyko negatywnych opinii.
Systemów informatycznych	Związane z używanymi w Urzędzie systemami i programami

	informatycznymi oraz ochroną zawartych w nich danych, np. ryzyko awarii, ryzyko udostępnienia danych osobom nieuprawnionym, ryzyko nieuprawnionej modyfikacji danych.
Nadzoru nad jednostkami	Związane z pogorszeniem sytuacji finansowej jednostek organizacyjnych gminy.
Inne związane z ryzykiem działalności	Kategorie według specyfikacji osoby określającej ryzyka
Ryzyko zewnętrzne	
Infrastruktury	Związane z infrastrukturą np. wyposażeniem, bazą lokalową, środkami transportu i środkami łączności.
Gospodarcze	Związane z czynnikami ekonomicznymi np. kursy walut, inflacja.
Środowiska prawnego	Związane ze skomplikowaniem i zmianami prawa oraz niejednolitym orzecznictwem.
Inne związane z ryzykiem zewnętrznym	Kategorie według specyfikacji osoby określającej ryzyka.

1. Zasady oceny wpływu ryzyka:

Wpływ	Przesłanki
Wysoki - 3 punkty	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje uszczerbek mający krytyczny lub bardzo duży wpływ na realizację kluczowych zadań albo osiągnięcie założonych celów - poważny uszczerbek w zakresie jakości wykonywanych zadań, poważna strata finansowa albo na niekorzystny wizerunek Urzędu. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem wiąże się długotrwały i trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
Średni - 2 punkty	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje znaczącą stratę posiadanych zasobów, ma negatywny wpływ na efektywność działania, jakość wykonywanych zadań, wizerunek Urzędu. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem może się wiązać trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
Niski - 1 punkt	Zdarzenie objęte ryzykiem powoduje niewielką stratę finansową, zakłócenie lub opóźnienie w wykonaniu zadań. Nie wpływa na wizerunek Urzędu. Skutki zdarzenia można łatwo usunąć.

2. Zasady oceny stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka:

Prawdopodobieństwo	Przesłanki
Wysokie - 3 punkty	Istnieją uzasadnione powody, by sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się wielokrotnie w ciągu roku.
Średnie - 2 punkty	Istnieją uzasadnione powody, by sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się kilkakrotnie w ciągu roku.
Niskie - 1 punkt	Istnieją uzasadnione powody, by sądzić, że zdarzenie objęte ryzykiem zdarzy się raz w ciągu roku lub że nie zdarzy się w ciągu roku.

3. Poziom istotności ryzyka

Ryzyko poważne 6 - 9 punktów	Ryzyko o wysokim wpływie oraz wysokim lub średnim prawdopodobieństwie Ryzyko o średnim wpływie i wysokim prawdopodobieństwie
Ryzyko umiarkowane 3 - 5 punktów	Ryzyko o wysokim wpływie i niskim prawdopodobieństwie Ryzyko o średnim wpływie i średnim prawdopodobieństwie Ryzyko o niskim wpływie i wysokim prawdopodobieństwie
Ryzyko nieznaczne 1 - 2 punktów	Ryzyko o niskim wpływie oraz o średnim lub niskim prawdopodobieństwie Ryzyko o średnim wpływie i niskim prawdopodobieństwie

Załącznik Nr 3
do Zarządzenia Nr 66 /2011
Wójta Gminy Kotlin
z dnia 28 października 2011r.

ARKUSZ IDENTYFIKACJI OCENY ORAZ OKREŚLENIA METODY PRZECIWDZIAŁANIA RYZYKU

Ryzyko							Przeciwdziałanie ryzyku
L.p	Cel zadania	Czynnik ryzyka	Ryzyko (wraz z podaniem kategorii)	Wpływ	Prawdopodobieństwo	Istotność ryzyka	Planowana metoda przeciwdziałania ryzyku
1	2	3	4	5	6	7	8
1							
2							
3							

.....
podpis osoby wypełniającej arkusz

.....
Akceptacja Wójta

ZASADY WYPEŁNIANIA ARKUSZA

Kolumna	Sposób wypełnienia
1.	Numer kolejny celu lub zadania według propozycji do programu działania Urzędu.
2.	Nazwa celu lub zadania zamieszczonego w propozycji do programu działania Urzędu.
3.	Wskazanie czynnika ryzyka.
4.	Wskazanie kategorii ryzyka
5.	Ocena wpływu w skali wysoki - średni - niski (od 1 do 3 punktów)
6.	Ocena prawdopodobieństwa w skali wysokie - średnie - niskie (od 1 do 3 punktów)
7.	Poziom istotności ryzyka wynikający z przyznanych ocen prawdopodobieństwa i wpływu (poważny, umiarkowany, nieznaczny)
8.	Wskazanie planowanej metody przeciwdziałaniu ryzyku, np. powierzeniu odpowiedzialności wyznaczonemu pracownikowi, bieżący nadzór głównego księgowego.